

Nr 11/2026

[illegible]

ICĘ ZBRODNI KATYŃ
MOŚĆ 2025 R.

INSTYTUT
PAMIĘCI NARODOWEJ

86 ROCZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ

Medal 30-lecia
Zamojskiej Rodziny Katyńskiej

Spis treści

ZBRODNI KATYŃSKA – WSTĘP	5
RELACJA Z UROCZYSTOŚCI 85. ROCZNICY ZBRODNI KATYŃSKIEJ W ZAMOŚCIU, 13.04.2025	6
WYSTĄPIENIE PREZESA ZRK	8
HOMILIA WYGŁOSZONA PRZEZ BISKUPA DIECEZJI ZAMOJSKO-LUBACZOWSKIEGO	13
KALENDARIUM ZRK 2025 r.	32
RELACJA Z UROCZYSTOŚCI 85. ROCZNICY ZBRODNI KATYŃSKIEJ W WARSZAWIE, 13.04.2025	37
ZAMOJSKA LISTA KATYŃSKA – KONTYNUACJA POSZUKIWAŃ	41
ARCHIWALIA KATYŃSKIE	45
ZBRODNI KATYŃSKA	46
KALENDARIUM ZBRODNI KATYŃSKIEJ	47

...KROMI ZBRODNI KATYŃSKIEJ POPEŁNIONEJ PRZEZ SOWIETÓW NA POLSKICH OBYWATELACH W KWIETNIU 1940 R.,
...SCHOWANYM NA POLSKICH CMENTARZACH WOJENNYCH W KATYŃIU, CHARKOWIE, MIEDNOJE I BYKOWNI.

Pokonanym Niewyciężonym

[illegible]

**W 85. ROCZNICĘ ZBRODNI KATYŃSKIEJ
ZAMOŚĆ 2025 R.**

STOWARZYSZENIE
ZAMOJSKA RODZINA KATYŃSKA

INSTYTUT
PAMIĘCI NARODOWEJ

WSTĘP

13 kwietnia 2025 r. w Niedzielę Palmową i dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej ustanowiony przez Sejm RP w 2007 r., odbyły się w Zamościu uroczystości związane z 85. rocznicą Zbrodni Katyńskiej, 30-leciem pracy Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska oraz odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej: „Ofiarom Zbrodni Katyńskiej popełnionej przez Sowieców na polskich obywatelach w kwietniu 1940 r. pochowanych na Polskich Cmentarzach Wojennych w Katyniu, Charkowie, Miednoje i Bykowni.”

Pierwsza tablica projektu Jerzego Słupeckiego została odsłonięta 30 października 2004 roku. Znajduje się w podziemiach kościoła pw. św. Katarzyny w Zamościu i zawiera 232 nazwiska. Na zwieszenie jej na zewnątrz wówczas nie uzyskano zgody. Poświęcenia dokonał ks. bp Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej Jan Śrutwa, odsłonięcia dokonał Prezydent Miasta Zamościa Marcin Zamojski wraz z przewodniczącą Rady Miasta Marią Gmyz.

Bardzo często zwracano się do mnie osobiście o umożliwienie łatwiejszego dostępu do tablicy mieszkańcom Zamościa, Zamojszczyzny i turystom z Polski i zza granicy. Wychodząc na przeciw pytaniom opracowałem projekt nowej tablicy. Uzyskałiśmy akceptację ks. bp Zamojsko-Lubaczowskiego Mariana Rojka i pozytywną decyzję Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Zamościu znak: Z-3.5142.49.1.2025.KP1. w sprawie miejsca umieszczenia tablicy. Ponadto Instytut Pamięci Narodowej pismem znak: BUWLu-913-81(9)/24 i BUWIII-913-1(3)/25 pozytywnie zaopiniował wygląd i treść tablicy, i poinformował o pokryciu w całości kosztów wykonania tablicy. Z ramienia IPN temat pilotował starszy inspektor Paweł Skrok a Stowarzyszenie reprezentował prezes ZRK Marek Splewiński Wspólnie została przeprowadzona kwerenda listy ofiar zbrodni katyńskiej i uzgodniona treść inskrypcji. Na tablicy zostało umieszczonych 372 nazwiska osób wpisanych na tzw. "listę katyńską" i w różny sposób związanych z Zamościem i Zamojszczyzną. Znaczna część nazwisk to wynik poszukiwań Piotra Piel.

Nowa tablica wygląda okazale, ma wymiary 6 m² i jest eksponowana na zewnętrznej ścianie prezbiterium kościoła pw. św. Katarzyny, pod figurą św. Andrzeja Boboli. Zamojska Lista Katyńska nie może być zamknięta ostatecznie. Podczas opracowania biuletynu odkryto nazwiska 11 naszych bohaterów. W przyszłości zostaną umieszczeni na tablicy pamiątkowej. CZĘŚĆ ICH PAMIĘCI!

Zamość – 19 kwietnia 2026 rok

Prezes Zarządu
Zamojskiej Rodziny Katyńskiej

Marek Splewiński

RELACJA Z UROCZYSTOŚCI 85. ROCZNICY ZBRODNI KATYŃSKIEJ W ZAMOŚCIU 13.04.2025

13 kwietnia 2025 roku to była Niedziela Palmowa i Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska w Zamościu, Kościół pw. św. Katarzyny w Zamościu, Prezydent Miasta Zamość, 3 Zamojski Batalion Zmechanizowany w Zamościu, 25 Batalion Zmechanizowany w Zamościu, 18 Pułk Przeciwlotniczy w Zamościu zorganizowały obchody 85. rocznicy Zbrodni Katyńskiej. W ten sposób jak każdego roku upamiętniono zamordowanych przez Rosyjskie NKWD w 1940 roku Oficerów Wojska Polskiego, Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, Żandarmerii Wojskowej, funkcjonariuszy Policji Państwowej i Straży Więziennej, Urzędników Państwa Polskiego i Polskich Patriotów.

W pierwszej części uroczystości delegacje: Miejskiej Policji w Zamościu i Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska w Zamościu złożyły wieńce pod płytą zbrodni Katynia upamiętniającej zamordowanych policjantów Ziemi Zamojskiej II RP.

POMIMO UPŁYWU LAT...

W niedzielę, 13 kwietnia 2025 roku składamy hołd w 85. rocznicę Zbrodni Katyńskiej wszystkim ofiarom tej zbrodni znanym i jeszcze nie znanym. Lista ofiar jeszcze nie została zamknięta, dlatego ta karta historii jest ciągle otwarta.

Dzisiejsza rocznica to kolejne upamiętnienie tragicznych wydarzeń w historii Polski. Od 30 lat realizujemy projekty wspierające budowanie tożsamości narodowej oraz promowanie postaw patriotycznych. Kwiecień jest miesiącem pamięci o tym, co zawsze było i jest dla Polaków najważniejsze – o wolności i o tych, którzy o nią walczyli w 1939 roku, gdy wybuchła II wojna światowa.

Naszym obowiązkiem jest przypominanie o zamordowanych Polakach, którym należy się hołd i ogromny szacunek za ich poświęcenie dla wolnej, niepodległej Polski. To szczególnie ważne dla młodego pokolenia, które jest gwarantem pamięci i dziedzictwa narodowego.

Zbrodnia Katyńska to symbol ofiary polskich oficerów, szeregowych żołnierzy Wojska Polskiego, przedstawicieli służb mundurowych oraz cywilów, uznanych przez sowiecką władzę za wrogów. Ich krew przelano w lasach katyńskich w 1940 roku. Zostali zamordowani podstępnie – strzałem w tył głowy – i zakopani w bezimiennych dołach śmierci. Kultywowanie pamięci o tych ofiarach jest patriotycznym obowiązkiem każdego Polaka.

Pomimo upływu lat ofiary ludobójstwa wciąż spoczywają bez należytego upamiętnienia, a ich oprawcy nigdy nie ponieśli odpowiedzialności. Zdradziecka napaść na Polskę w 1939 roku jest zawsze odpowiednim momentem, by przypominać światu, że nasz kraj został zaatakowany przez dwóch agresorów – Niemcy i Związek Radziecki. Polski żołnierz z poświęceniem bronił zarówno zachodniej, jak i wschodniej granicy. Za swoją bohaterską postawę zapłacił najwyższą cenę – został skazany nie tylko na śmierć, ale i na zapomnienie. Pamięć o obrońcach Ojczyzny chcemy konsekwentnie przywracać.

Wszyscy oni oddali życie za Polskę w bestialskim ludobójstwie. Egzekucje nie były wynikiem wyroków sądowych, lecz decyzji najwyższych władz Związ-

ku Radzieckiego, które 5 marca 1940 roku skazały na śmierć ponad 25 tysięcy polskich obywateli przetrzymywanych w obozach na terenie ZSRR. Była to zbrodnicza machina niszcząca tych, którzy mogliby przyczynić się do odbudowy II Rzeczypospolitej.

Zbrodnia Katyńska wpisuje się w szerszy kontekst sowieckiego terroru wobec Polaków. Już w wojnie 1920 roku Rosjanie w barbarzyński sposób mordowali polskich jeńców wojennych. W latach 1937-1938 antypolska propaganda NKWD doprowadziła do wymordowania ponad 100 tysięcy Polaków – obywateli ZSRR, a kilkadziesiąt tysięcy zostało zesłanych do łagrów. W Katyniu rozstrzelano ojców i mężów, a wkrótce potem przyszły dwie wielkie fale deportacji polskich rodzin na Syberię – wśród nich znalazły się także rodziny ofiar tej zbrodni.

Od 1994 roku przynależność do Stowarzyszenia zadeklarowało 120 członków. Dziś, z powodów naturalnych – odejść na wieczną wartę, chorób oraz zmian miejsca zamieszkania – „Rodzina” liczy 35 osób. Mimo to nasza działalność nieustannie trwa.

W ramach programu „Katyń... Ocalić od Zapomnienia” wspólnie z wojskiem i szkołami poświęciliśmy 46 tablic pamiątkowych, posadziliśmy 44 dęby pamięci. Zorganizowaliśmy 30 uroczystości rocznicowych, dzięki naszym staraniom nadano także nazwę Rondo OFIAR KATYNIA dla skrzyżowania ulic Stawowej, Wojska Polskiego, Namysłowskiego i Powiatowej w Zamościu.

Od 2013 roku wydaliśmy 10 roczników Biuletynu Informacyjnego Stowarzyszenia – Zamojska Rodzina Katyńska. Nasze materiały publikowane są w ogólnopolskim biuletynie Federacji Rodzin Katyńskich pt. Rodowód Rodzin Katyńskich w Warszawie oraz w lokalnej prasie – Tygodniku Zamojskim.

Nasi członkowie uczestniczyli w sześciu pielgrzymkach do miejsc kaźni i cmentarzy wojennych. Utrzymujemy również kontakty z rodzinami ofiar w Polsce oraz za granicą – we Francji, Kanadzie, Ukrainie i Stanach Zjednoczonych.

Za zasługi dla Stowarzyszenia uhonorowaliśmy Wojsko Polskie, Policję, Gminę Zamość, Starostwo Powiatu Zamojskiego, Prezydenta Miasta Zamość, prywatnych przedsiębiorców, organizacje patriotyczne i pozarządowe, szkoły oraz przedstawicieli duchowieństwa. Za wieloletnią współpracę i pomoc na rzecz naszego Stowarzyszenia wręczyliśmy medale okolicznościowe 46 osobom, medale Pro Patria 30 osobom oraz medal Pro Memoria pięciu osobom.

Niestety, mimo upływu lat i podejmowanych działań edukacyjnych, wielu Polaków wciąż nie posiada wystarczającej wiedzy na temat Zbrodni Katyńskiej. Jest to skutek dekad kłamstwa katyńskiego, które trwało aż do

13 kwietnia 1990 roku, kiedy Michaił Gorbaczow oficjalnie przyznał, że Związek Radziecki ponosi za nią odpowiedzialność. Był to przełomowy moment, który otworzył drogę do ekshumacji ofiar oraz badań nad prawdą historyczną.

Współczesne wyzwania związane z edukacją historyczną wymagają od nas nieustannego zaangażowania i poszukiwania nowych metod dotarcia do społeczeństwa. W dobie dezinformacji, szybko zmieniającej się rzeczywistości medialnej oraz słabnącego zainteresowania historią wśród młodych ludzi, musimy zadbać o to, by przekaz o Katyniu był obecny w edukacji, kulturze i przestrzeni publicznej. Dlatego organizujemy otwarte wydarzenia dla młodzieży, takie jak widowiska na Rynku Wielkim w Zamościu – „Katyń przestrogą i sumieniem świata” oraz „Katyń Pro Memoria”. Wspólnie z Instytutem Pamięci Narodowej w Lublinie, Specjalnym Ośrodkiem Wychowawczym, Muzeum Arsenał, Młodzieżowym Domem Kultury, Książnicą Zamojską, Bursą Nr 1 i 2 w Zamościu oraz Muzeum Regionalnym w Tomaszowie Lubelskim, przygotowaliśmy sześć wystaw poświęconych Zbrodni Katyńskiej.

Naszymi największymi osiągnięciami jest wykonanie sztandaru Stowarzyszenia oraz rozpoczęcie prac nad Kalwarią Zamojską – Drogą Krzyżową. Pierwszym jej etapem było wzniesienie Pomnika Krzyż Katyński, a ostatnim budowa Kaplicy Katyńskiej wraz z tablicą upamiętniającą ofiary Zbrodni Katyńskiej dokonanej przez Sowietów w kwietniu 1940 roku.

Dzięki nowoczesnym narzędziom komunikacji, takim jak nasza strona internetowa, możemy szerzyć prawdę o Katyniu i docierać do kolejnych pokoleń Polaków. Dziś wyzwaniem pozostaje edukacja młodego pokolenia, które żyje w świecie zalewanym informacjami. Prawda o Katyniu musi być nieustannie przypominana poprzez programy edukacyjne, inicjatywy społeczne i zaangażowanie instytucji państwowych. Tylko w ten sposób możemy przeciwdziałać fałszowaniu historii i zapewnić, że kolejne pokolenia będą świadome poświęcenia swoich przodków.

Na zakończenie warto przywołać słowa wybitnego pisarza Józefa Mackiewicza:

„Jak kropla po kropli wydrążyć może kamień, tak samo lat trzeba na to, aby zdobyć jakąś prawdę o Rosjanach – Sowietach, którą władze chcą ukryć, a dotarcie do prawdy o ludobójstwie 1940 roku może zająć wiele dekad.”

Cześć ich pamięci! Niech ich ofiara nigdy nie zostanie zapomniana.

Zamość, 13 kwietnia 2025 r.

Opracował **Marek Splewiński**

Wystąpił również Jacek Romanek przedstawiciel Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie. W samo południe rozpoczęła się Msza Święta w intencji ofiar Zbrodni Katyńskiej pod przewodnictwem ks. biskupa diecezji Zamojsko - Lubaczowskiej Mariana Rojka wspólnie z ks. prałatem Zdzisławem Ciżmińskim kapłanem ZRK. Homilię wygłosił Bp Marian Rojek /Łk 22,54-62/.

**Homilia w 85. rocznicę Zbrodni Katyńskiej.
Zamość, kościół pw. św. Katarzyny – 13.04.2025 r.
Łk 22,54-62**

Pamiętajmy, że w ciele i w duchu człowieka, a także w świadomości oraz w historii narodu polskiego są rany, które na zawsze pozostają otwarte, nieustannie krwawią i nie da się takiej zbrodni całkowicie zagoić ludzkim wysiłkiem. Tym bardziej, gdy ciągle koło katyńskich boleści i mordów na niewinnych osobach: żołnierzach Wojska Polskiego, profesorach uczelni, lekarzach, prawnikach, inżynierach, ktoś manipuluje. Świadczą o tym wciąż do dziś nieuszanowane liczne zbiorowe bezimienne mogiły ofiar tamtych krwawych wydarzeń, a w wielu sytuacjach nawet nie wiemy, gdzie są ich doczesne szczątki.

Z jednej strony dzieje się tak po to, by owe fakty zamazać i unicestwić, nawet wymazać z kart polskiej historii, zakazując o nich myśleć czy mówić albo prawdę o tym pisać, czy też je upamiętniać, tak jak dziś to czynimy. Z drugiej strony nieuczciwością i obrzydliwością jest chęć wykorzystania przez niektórych, owych straszliwych śmierci dokonanych przez Rosjan, dla własnych celów i nieuczciwej polityki czy możliwości prześladowania bezpośrednich krewnych tamtych zamordowanych a także posłużenia się zatroskaniem Rodzin Katyńskich o pamięć względem bezbronnych, zastrzelonych kulą w tył głowy, jako argument wzniecający nienawiść między narodami ofiar i katów.

13 kwietnia 1943 r. o zbrodni dokonanej przez Rosjan usłyszał cały świat. Tego dnia Niemcy ogłosili informację o odkryciu w lesie pod Katyniem grobów polskich oficerów. Trzy lata wcześniej, wiosną 1940 r., na mocy decyzji najwyższych władz Związku Sowieckiego zamordowano blisko 22 tys. jeńców wojennych zatrzymanych po wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski we wrześniu 1939 r. 18 lat temu Sejm RP ustanowił datę 13 kwietnia, Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej.

Po co nam obecnie pamięć o katyńskim ludobójstwie, dlaczego przywołujemy tę wciąż otwartą i niezabliźnioną oraz nieuleczoną ranę? Czy jest to potrzebne obecnie, nowym pokoleniom naszej Ojczyzny, by przypominać ową zdradę i zbrodnię na Polakach sprzed 85 lat?

Ciągle należy przypominać, że dzisiejszej Polsce jest to potrzebne, dla naszej narodowej tożsamości, do tego byśmy wiedzieli kim jesteśmy i gdzie jest nasze miejsce pośród krajów Europy – owa pamięć i świadomość jaką w swym krwawym testamencie pozostawili nam ci wszyscy zamordowani nasi przodkowie, dla wielu z was krewni, patrioci i ludzie wierzący w Boga, najczęściej katolicy. Z takiej pamięci ma się rodzić nasza odpowiedzialność za to, co nam przekazano i powierzono, gdyż rana pozostaje wciąż otwarta.

Nie trzeba dużo mówić, ale wystarczy spojrzeć i zauważyć jak w wymiarze publicznym w naszej Ojczyźnie jest upamiętniany ów dzisiejszy dzień przywołujący katyńską katastrofę i ofiary rosyjskiej zbrodni. Ja po raz pierwszy dowiedziałem się o tym, czym był Katyń, jako 15-letni młodzieniec, który rozpoczął naukę w liceum, ale nie na lekcjach historii i nie w szkolnym środowisku.

Ponieważ pasjonowała mnie historia, więc byłem otwarty na fakty z dziejów Polski o których publicznie nie mówiono, również ze strachu. Ale dzięki życzliwym starszym i odważnym świadkom z mojej wspólnoty parafialnej, począwszy od księdza proboszcza, który w powojennej Polsce przez komunistów i stalinowców był uwięziony za swój patriotyzm oraz akowskie zaangażowanie, powoli zdobywałem wiedzę na temat katyńskiej zbrodni. Miałem ogólne wyobrażenie o tym co się wydarzyło od kwietnia do maja 1940 roku w Katyniu, Charkowie oraz Miednoje z zamordowanymi z motywów politycznych przez rosyjskie NKWD polskimi obywatelami: policjantami, artystami, nauczycielami, intelektualną i twórczą elitą naszego narodu.

Czy my dziś, którzy przybyliśmy do kościoła pw. św. Katarzyny w Zamościu na modlitewne spotkanie z różnych osobistych racji, mamy prawdziwe wyobrażenie lub konieczną wiedzę na temat tego, co się tam wydarzyło i co się z owymi faktami dzieje, przez ostatnie 85 lat? Po co potrzebna jest nam pamięć i wszystkim młodym ludziom o Starobielsku, Ostaszkowie, Kozielsku i tylu jeszcze nieznanym miejscach, choćby na Białorusi? Ona jest nam wszystkim potrzebna, mieszkającym nad Wisłą i Odrą, w Europie na zachód i wschód od Polski, konieczna do tego, by nigdy więcej coś takiego się już nie powtórzyło.

Na różny sposób to krótkie i wymowne wezwanie: „nigdy więcej”, było i jest wykorzystywane. Myślałem, że to prawda. Nigdy więcej nie powinno być to możliwe, co zrobili naszemu narodowi rosyjscy zbrodniarze w Katyniu,

a jednak dzieje się to na tym świecie, aż do dziś. W tylu krwawych miejscach wojenni mordercy i nie tylko, nie mają żadnej litości dla dzieci, kobiet i mężczyzn.

Przecież doskonale wiecie, że przez dziesięciolecia po II wojnie światowej w polskiej rzeczywistości, tak faktycznie nie istniało owo hasło: „nigdy więcej”. Polscy patrioci zawsze bali się o swoje życie. Dzisiaj także, nadal ludzie za wyznawaną wiarę w Boga i przynależność do Kościoła katolickiego są prześladowani, przecież widzimy co się obecnie dzieje. Jak to jest z tym wezwaniem „nigdy więcej”, przemocy, śmierci, zbrodni, dokonywanej na bezbronnych?

Zastanawiam się nad tym, czy nam i katyńskim pomordowanym żołnierzom oraz cywilom, wystarczą wieńce z kwiatów składane przy pamiątkowych pomnikach i umiejętnie dobrane ciepłe słowa podczas przemówień, a może trzeba krzyczeć i wyć z niesprawiedliwości, ukrywanej za sloganem „nigdy więcej”. Boimy się we własnym polskim domu, że zostaniemy pobici na ulicy i skrzywdzeni przez swoich czy przez obcych, że będziemy uwięzieni, torturowani i trzymani w lochach oraz zmuszeni do śmierci.

85 lat po fakcie, a sprawa Katynia to wciąż temat otwartej rzeczywistej szerokiej odpowiedzialności za to co się stało i co nadal się dzieje z listami nazwisk i nieznanymi mogiłami zamordowanych. Jak to się przekłada na pragnienie wzajemnego pojednania współczesnych pokoleń? Czy ta wciąż tragiczna przeszłość jeszcze nas ostrzega przed tym, jak źle może być, jeśli nie będziemy ostrożni i rozważni w naszych decyzjach. Powinniśmy zrozumieć, że od tego jak sobie radzimy z przeszłością zależy również przyszłość polskiego społeczeństwa i nas samych.

Co ja osobiście robię w tym temacie, gdy każdy z nas dźwiga na sobie jakiś dług przeszłości do spłacenia i do wyrównania. Nie wiem jak Bóg sobie radzi z oprawcami, którzy odeszli z tej ziemi z krwią niewinnych katyńskich ofiar. Jak ci mordercy potrafili potem żyć z tak obarczonym sumieniem, jak następnie z długiem wobec świętości ludzkiego życia, wychowywali własne dzieci oraz wnuki, tych co tworzą współczesne pokolenie?

Tak się składa, że ów pamiętny dzień 13 kwietnia, przypada dziś w liturgii Kościoła katolickiego na Niedzielę Palmową, kiedy czytamy opis Męki Pańskiej, a w niej scenę zdrady św. Piotra. Z całą pewnością fundamentalne przesłanie dwóch słów: „nigdy więcej”, pozostały na zawsze bolesnym wyrzutem sumienia połączonym z gorzkim płaczem pierwszego biskupa Rzymu.

Św. Piotr zapiera się swego Przyjaciela i Pana tej nocy, gdy Jezus był aresztowany i torturowany. Znamy dokładnie tę scenę oraz straszliwy strach u pierwszego z Apostołów na słowa służącej wypowiedziane wobec ludzi grzejących

się przy ognisku: „«I ten był razem z Nim». Lecz on zaprzeczył temu, mówiąc: «Nie znam Go»» (Łk 22,56-57). Kiedy zaś uczynił to po raz trzeci, wówczas zapiał kogut, „a Pan obrócił się i spojrzał na Piotra” (Łk 22,61).

Przyłóż tę piotrową zdradę do swojego życia. Jakie są konsekwencje moich słów wówczas, gdy kosztują mnie one bardzo dużo? Zadaję sobie pytanie: Co ja bym zrobił tam przy ognisku, na miejscu św. Piotra, gdy mój Bóg zostaje skazany na śmierć. Przyznałbym się do Niego? Powiedziałbym: „Tak byłem z Nim i jestem Jego przyjacielem”?

Nie jest trudno złamać w strachu swoje obietnice i zaprzeczyć wartościom jakie się wyznaje. Łatwo jest innych obwiniać o zdradę, a przecież ci zamordowani przez Rosjan w Katyniu zginęli przede wszystkim dlatego, że byli wierni przysiędze złożonej Polsce i nie wyrzekli się, ani nie zdradzi wiary w Boga.

Łzy św. Piotra po tym wydarzeniu są wyznaniem jego winy i ma on świadomość tego, że się do Chrystusa w takim momencie nie przyznał. Zdradził Przyjaciela, wyrzekł się Go i w niebezpieczeństwie, w zagrożeniu własnego życia nie chciał mieć nic wspólnego z Jezusem.

Ci, których przywołujemy w Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej pytają ciebie i mnie: czy nie zawiodłem mojej Ojczyzny, czy nie zdradzam Jezusa Chrystusa? Patrę na to co się dzieje i odwracam wzrok. Nie przyznaję się do wartości o jakich zapewniałem wtedy, gdy wyznanie mej wiary, czy mój patriotyzm niewiele kosztowały. Stać mnie na przyznanie się do winy i łez z mojej własnej porażki?

Będąc Polakiem jestem z tego dumny, że mieszkam w tej Ojczyźnie i wiem, ile zawdzięczam mojemu krajowi? Jestem przekonany o tym, że są wartości jakie ja otrzymuję dzięki postawie miłości i odwagi oraz mocy wiary w Boga, a także nadziei tamtych ludzi. Czy czuję odpowiedzialność za to, co oni uczynili oddając swoje życie za wartości i przekazując je jako dar dla wolnej i niepodległej Polski? Co my w naszej społeczności z tym robimy? Często bywa tak, że mówimy „nigdy więcej”, ale prywatnie już myślimy o korzyściach i przywilejach?

Prawda o Zbrodni Katyńskiej była ukrywana przez ponad pół wieku. Dopiero 13 kwietnia 1990 r. władze Związku Radzieckiego przyznały, że zbrodnię popełniło NKWD. Czy było to przyznanie się do winy i pierwszy krok w kierunku wyjaśnienia przeszłości, trudno mi to powiedzieć. Kto został za katyńskie ludobójstwo oskarżony i skazany, czy wynagrodzono poniesione wówczas cierpienia ofiar, ich rodzinom? Zadana przed 85 laty rana wciąż boli i nieustannie krwawi, czy będzie mogła być wyleczona? Ona wciąż nie potrafi się zagoić.

W dzisiejszy dzień na otwartą katyńską ranę ponownie patrzymy i od łez nabrzmiałe są nasze oczy. Co zrobić, gdy to wszystko wciąż sprawia nam cierpienie, a nasza wiara uświadamia nam, że wszyscy ludzie są z miłości stworzeni na obraz Boga, powołani zostali do wzajemnej miłości i do tego uzdolnieni. Nikt nie ma prawa krzywdzić drugiego człowieka, a my nawet we własnym domu musimy się godzić na to, że ciągle bolejący nie doznają pocieszenia.

Jak opatrzyć zranienia tych, których ojcowie i dziadkowie zostali wówczas zamordowani? Jak odrobić zniszczony wówczas kapitał polskiej inteligencji i elity narodu? Te młode polskie pokolenia musiały żyć z traumą przemocy przez całe życie. Jednak dzisiaj nie poddajmy się, mówmy o nadziei, która nie da się pokonać. Powierzmy Bogu nasze życie naznaczone tyloma ranami niesprawiedliwości i przemocy. Nie pozwólmy na nowo zniszczyć naszych narodowych marzeń i wartości oraz wiary.

Nie wiem czy sprawcy Katynia żyli z poczuciem winy za to co uczynili, czy odczuwali na sobie zranienia jakie ich czyny sprawiły drugiemu człowiekowi, Polakom? Wiem natomiast, że wielu Polaków z Katyńskich Rodzin, nie doczekało się osuszenia swoich łez i umierali płacząc z poczuciem doznawanej niesprawiedliwości przez wiele lat po wojnie.

Przyjmijmy wielkanocne przesłanie Chrystusa, które także nas zranionych i wszystkich zabitych w katyńskiej zbrodni otwiera na wieczne życie, a tam na pewno spełni się to pragnienie: „nigdy więcej” śmierci, cierpienia, krzywdy i niesprawiedliwości. Amen.

W drugiej części po nabożeństwie uczestnicy obchodów 85. rocznicy Zbrodni Katyńskiej przeszli pod „Pomnik Krzyż Katyński”. Przed odsłonięciem i poświęceniem tablicy pamiątkowej zebrani wysłuchali prezentacji projektu przedstawionego przez harcmistrza Macieja Morynia. Poświęcenia tablicy dokonał Bp Marian Rojek, odsłonięcia dokonała córka por. Tadeusza Borkowskiego zamordowanego w Katyniu Halina Padjas wraz z Dowódcą 18 Pułku Przeciwlotniczego płk Krzysztofem Pietrzakiem, przedstawicielem IPN Jackiem Romankiem oraz przedstawicielem Stowarzyszenia Markiem Splewińskim.

Trzecia część uroczystości rozpoczęła się przy „Pomniku Krzyż Katyński” z ceremoniałem wojskowym. Złożenie meldunku Dowódcy Garnizonu Zamość. Podniesienie na maszt Flagi Państwa Polskiego RP i odśpiewanie Hymnu Państwowego. Apel pamięci i salwa honorowa. Na zakończenie delegacje złożyły wieńce, kwiaty i zapalono znicze.

W uroczystości wystawiono czternaście pocztów sztandarowych:

1. **ŚZZ AK Koło Zamość, Koło Łabunie:**
Derkacz Marian, Policha Mirosław, Zasuwa Adam, Eugeniusz Czuj.
2. **Akademia Zamojska:**
Dziaman Weronika, Bekier Monika, Adamowicz Wojciech.
3. **NSZZ „Solidarność” Oddział Zamość:**
Bełkot Tomasz, Kopański Sylwester, Gordyła Marcin.
4. **Komenda Miejska Straży Pożarnej – Zamość:**
Ligaj Paweł, Swatko Karol, Fedyna Adam, Szozda A.
5. **NSZZ „Solidarność” LHS:**
Duda Tomasz, Gajewska Barbara, Pietrykowska Urszula.
6. **Komenda Miejska Policji w Zamościu:**
Antoszek Paweł, Banach Jarosław, Kurek Adrian.
7. **Stowarzyszenie Żołnierzy Oddziałów Partyzanckich Okręgu Lubelskiego „Wolność i Niezawisłość”:**
Goch Krzysztof, Wawrzyszko Andrzej, Tylec Paweł.
8. **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zamościu:**
Wiechnik Maciej, Seregiet Nikola, Kasica Anna.
9. **Z H P Hufiec Zamość:**
Pluta Filip, Struzik Hanna, Chwiejczak Karolina.
10. **ŚZZ AK Stary Zamość:**
Smyk Wiesław, Maziarczyk Leszek, Schab Marcin.
11. **Służba Więzienna w Zamościu:**
Jabłoński Piotr, Kalita Marcin, Przytuła Mateusz.
12. **Związek Sybiraków Oddział Zamość:**
Ćwik Jakub, Kułaj Natalia, Skawińska Zuzanna.
13. **III LO Zamość:**
Kapuśma Karolina, Krukowska Julia, Cyprys Dawid.
14. **18 Pułk Przeciwlotniczy w Zamościu:**
Wojskowa Asysta Honorowa.

Czwarta część uroczystości odbyła się w Sali Klubowej restauracji „Luneta” w Zamościu. W programie: okolicznościowe wystąpienie sekretarza ZRK Jerzego Słupeckiego. Wręczenie medali 30-lecia Zamojskiej Rodziny Katyńskiej osobom wyróżnionym. W ramach konkursu literacko-plastycznego „Pocztówka z Katynia” laureaci uczniowie starszych klas z zamojskich szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych zostali nagrodzeni dyplomami i upominkami.

Wykaz osób wyróżnionych medalem 30-lecia Zamojskiej Rodziny Katyńskiej za wieloletnią pracę na rzecz ZRK, której celem jest wzmacnianie świadomości obywatelskiej i kształtowanie postaw patriotycznych: Mieczysław Bełz, ks. prałat Zdzisław Ciżmiński kapelan ZRK, Marek Emeryk, Andrzej Emeryk, Grzegorz Gorzko, Barbara Gryn, Marek Kowalski, Krzysztof Krajewski, Czesław Kuśmierczuk, Zygmunt Namroży, Halina Padjas, Marek Petlicki, Piotr Piel, Jerzy Słupcki, Wojciech Słupecki, Ryszard Smyrski, Grzegorz Wnuk, Anna Wojtas, Tadeusz Padjas, ks. rektor Marek Żur. Ryszard Gliwiński – Wójt Gminy Zamość, Aleksandra Gnyp-Pędzierska – Dyrektor Bursy Międzyszkolnej Nr 1, Stanisław Grzeško – Starosta Zamojski, Waldemar Łeszczyński – Dyrektor Bursy Międzyszkolnej Nr 2, Janusz Nowosad – Dyrektor Zamojskiego Domu Kultury, Paweł Skrok – IPN Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Lublinie, Paweł Skrzydlewski – rektor Akademii Zamojskiej, Marcin Zamojski-Prezydent Miasta Zamość w latach 1990-1992 oraz 2002-2014 r., Tadeusz Rozmus – Prezes P.W. Budmat w Zamościu.

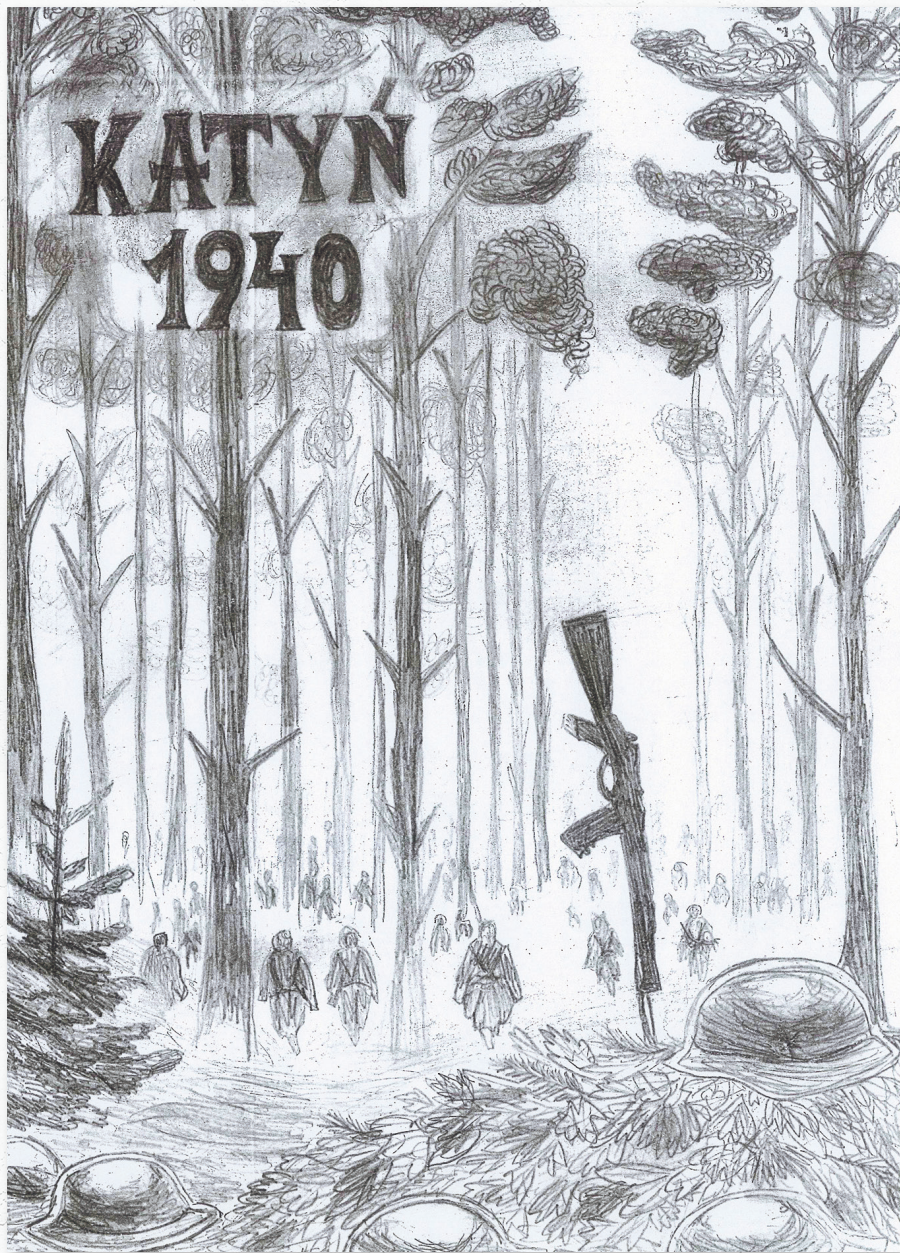
Laureaci konkursu literacko-plastycznego „Pocztówka z Katynia”

Szkoły podstawowe:

Nikoła Szykuła, Antoni Bartoń – 1 miejsce,
Maja Makochoń – 2 miejsce,
Milena Teterycz – 3 miejsce.

Na Marku Splewińskim który był członkiem komisji oceniającej złożone prace, duże emocje wywarła praca Nikoli Szykuły z Suchowoli „Katyń 1940” zawierająca grafikę i fragment listu oficera Wojska Polskiego skierowanego do rodziny cytując: „Nie prosimy o zemstę. Prosimy o pamięć. O prawdę. O to, by Zamość,

by Polska, nie zapomniała o tych, którzy zginęli nie za winę, lecz za to, kim byli-
-Polakami". Niech to będzie naszym przesłaniem do młodego pokolenia!

1 Droga rodzinno, przyjaciele, rodacy

Piszę stąd, gdzie lasy stały się milczącymi świadkami naszego losu. Katyń, Charków, Niednoże - miejsca, które miały wymazać nas z pamięci, a które stały się symbolem cierpienia i zdrady. Tu, w bezimiennych dołach, leżymy my - oficerowie, poliganci, nauczyciele, lekarze, synowie Zamościa i Zamojszczyzny, wyrzuci z domów, zamknięci w obozach, rozstrzelani bez sądu.

Wiedzieliśmy co nas czeka. Ostatnie noce pełne były szeptów, modlitw i cichego pożegnania. Nie dane nam było wrócić do rodzinnych stron, do domów, do ojczyzny, za którą oddaliśmy życie. Ale wierzymy, że pamięć o nas nie zginie. Że nasze imiona będą wypowiadane w strachu, lecz w hołdzie.

Nie prosimy o zemstę. Prosimy o pamięć. O prawdę. O to, by Zamość, by Polska, nie zapomniła tych, którzy zgineli nie za winę, lecz za to, kim byli - Polakami.

✓ nadzieję, że jeszcze kiedyś wrócimy - choćby tylko w waszej pamięci.

Por. Jan Kowalski,
oficer Wojska Polskiego

Wyróżnienia:

Natalia Grabowska, Szymon Łagowski, Natalia Hołys, Maja Krawczyk, Błażej Nieć, Julia Teterycz, Mikołaj Plizga, Izabela Pasieczna, Konrad Romaszko, Martyna Rak, Amelia Rak, Faustyna Skiba, Nikola Kania, Maciej Nowosielecki, Anna Szczurba, Anna Piel, Łukasz Pasieczny, Liliana Kierepka.

Szkoły ponadpodstawowe:

Dominika Hacia i Anna Portuś – 1 miejsce,
Oliwia Janiszewska – 2 miejsce,
Katarzyna Wasińczuk – 3 miejsce.

Z okazji Jubileuszu 30-lecia ZRK Prezesowi Markowi Splewińskiemu wręczony został od Starosty Zamojskiego ryngraf z wyrazami wdzięczności za działalność Stowarzyszenia.

Wyróżnienia:

Marlena Sołtys, Milena Denkiewicz, Natalia Kozik, Małgorzata Kuźmińska.

Partnerem wydarzenia jest Województwo Lubelskie, program „Warto być Polakiem”.

Przed wyświetleniem filmu krótki rys historyczny wygłosił sekretarz ZRK Jerzy Słupecki. Na zakończenie uroczystości wyświetlono skróconą wersję filmu pt. „Portret Ojca” zrealizowany przez dwoje ludzi, którzy wyprodukowali go z własnych prywatnych środków. W filmie zostało przedstawionych 6 córek, członkiń naszego Stowarzyszenia i syn oraz wielu innych z całej Polski. Bohaterami filmu są dzieci katyńskie. Usłyszeliśmy ich historie oraz dramatyczne wspomnienia o okrutnej zbrodni, w której zginęli ich Ojcowie. Zabrała im ona także dom, rodzinę i bez troskie dzieciństwo. To opowieść o wartościach, sile ducha i woli przetrwania. Historia służy tu jako tło dla emocji, uczuć i refleksji. Jedna z osób recytowała wiersz napisany przez wnuka dla dziadka zakończony mocnym przekazem „KATYŃ ZDARZYŁ SIĘ NA ŚWIECIE”.

Opracował **Marek Splewiński**

19 STYCZNIA – Udział w obchodach 162. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego w Zwierzyńcu. Organizatorzy Burmistrz Zwierzyńca, Stowarzyszenie Szwadron Kawalerii Ochotniczej w Barwach 9 pułku Ułanów Małopolskich. W programie modlitwa uczestników przy Kościele „na wodzie” w Zwierzyńcu, wystąpienie historyczne, złożenie wieńców i kwiatów oraz inscenizacja wydarzeń z okresu Powstania Styczniowego.

4 LUTY – Udział w uroczystości obchodów 82. rocznicy bitwy pod Lasowcami. W programie Msza Święta, Ceremoniał Wojskowy, wystąpienie historyczne, złożenie wieńców i kwiatów.

8 LUTY – Udział w uroczystości patriotyczno-religijnej poświęconej pamięci żołnierza wyklętego por. Jana Leonowicza ps. „Burta”. Wystąpienie historyczne, modlitwa, złożenie wieńców i zniczy.

14 LUTY – Udział w uroczystości religijno-patriotycznej w 83. rocznicę przemianowania Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową. Narodowy dzień Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej. Msza Święta w Kościele Zwiastowania NMP w Zamościu. Część oficjalna z Ceremoniałem Wojskowym przy pomniku Inspektoratu Zamojskiego

Armii Krajowej w Zamościu, złożenie wieńców i kwiatów.

1 MARCA – Udział w obchodach Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Msza Św. w intencji Ojczyzny i Żołnierzy Wyklętych w Katedrze Zamojskiej, złożenie wieńców i kwiatów pod tablicą upamiętniającą byłą katownię UB w Zamościu przy ul. Kolegiackiej.

6 MARCA – Spotkanie organizacyjne ZRK w sprawie programu obchodów 85. Rocznic Zbrodni Katyńskiej i 30-lecia ZRK

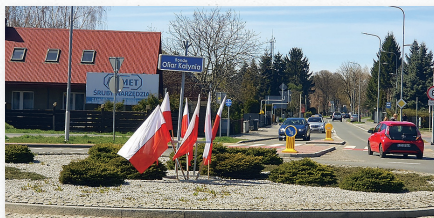

21 MARCA – Udział w VII Biblioteczne Spotkania z Historią „nie ma tyle ziemi by pogrzebać pamięć”. Pamięci Bohaterów Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni i innych miejsc w 85. rocznicę zbrodni. Panel dyskusyjny „Katyń – wciąż jest coś do odkrycia” z udziałem dra Janusza Kłapcia z Wojakowskiego Biura Historycznego w Warszawie, Piotra Skotnickiego Adiunkta w Muzeum Katyńskim Oddział Martyrologiczny Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Piotra Greszty z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Marka Splewińskiego Stowarzyszenia – Zamojska Rodzina Katyńska w Zamościu.

13 KWIETNIA – odbyły się uroczystości 85. Rocznicy Zbrodni Katyńskiej. Relacja z uroczystości znajduje się na stronach od 6 do 31.

27 KWIETNIA – Udział w uroczystości religijno-patriotycznej w 43. Rocznice śmierci mjr. Józefa Śmiecha ps. „Ciąg” oraz poległych i zmarłych żołnierzy Armii Krajowej Rejonu Skierbieszów.

3 MAJA – Udział w obchodach Święta Narodowego Trzeciego Maja w 234. Rocznice uchwalenia Konstytucji Trzeciego Maja. W programie: Uroczysta Sesja Rady Miasta Zamość z oprawą artystyczną Zespołu Pieśni i Tańca „Zamojszczyzna” Sala Consulat Ratusza Miejskiego w Zamościu. Msza Święta w intencji Ojczyzny kościół pw. Zwiastowania NMP oo. Franciszkanów. Uroczystość patriotyczna z ceremoniałem wojskowym Rynek Wielki w Zamościu.

w kościele „Na Wodzie”, wystąpienie historyczne, Ceremoniał Wojskowy. Koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego.

4 MAJA – Udział w uroczystości patriotyczno-religijnej w Błudku Gm. Susiec z okazji 80. Rocznicy Rozbicia obozu zagłady Żołnierzy Armii Krajowej.

11 MAJA – Udział w 79. rocznicy odbicia więźniów z więzienia w Zamościu przez Oddział Romana Szczura ps. „Urszula” 8. maja 1946 roku. W programie: Msza Św. – parafia wojskowa pw. św. Jana Bożego w Zamościu, część oficjalna z Ceremoniałem Wojskowym, złożenie wieńców i kwiatów pod tablicą pamiątkową, inscenizacja historyczna – odbicie więzienia.

25 MAJA – Udział w Zjeździe Żołnierzy 9 P.P. Legionów Armii Krajowej Ziemi Zamojskiej w programie: Msza św.

8 CZERWIEC – Uczestniczyliśmy w uroczystej mszy św. w kościele Garnizonowym Wojska Polskiego pw. Jana Bożego w 82. Rocznicę Ludobójstwa na Wołyniu.

8 CZERWIEC – udział w uroczystości patriotyczno-religijnej w 82. rocznicę pacyfikacji Józefowa i okolicznych miejscowości, 82. Rocznicy Rzeczpospolitej Józefowskiej.

14 SIERPNIA - Uczestniczyliśmy w uroczystej mszy św. w kościele pw. św. Jana Bożego w Zamościu, oraz Święta 3 Zamojskiego Batalionu Zmechanizowanego na placu apelowym J W 3391 w Zamościu pod dowództwem ppłk dypl. sz RP Marcina Chodakowskiego.

15 SIERPNIA - udział w uroczystych obchodach Święta Wojska Polskiego, które poprzedziła Msza Święta w kościele garnizonowym pw. św. Jana Bożego w Zamościu. Na Rynku Wielkim zgodnie z ceremoniałem wojskowym nastąpiło złożenie meldunku Dowódcy Garnizonu Zamość płk Krzysztofowi Pietrzakowi, podniesiono Flagę Państwową, wygłoszono przemówienia okolicznościowe. Wręczono odznaczenia i wyróżnienia, odegrano „Pieśń Reprezentacyjną Wojska Polskiego”. Na zakończenie uroczystości odbyła się defilada pododdziałów.

22 SIERPNIA - Uczestniczyliśmy w uroczystości Święta 18 Zamojskiego Pułku Przeciwlotniczego na Rynku Wielkim w Zamościu, poprzedzonej Mszą Świętą w intencji żołnierzy w Katedrze Zamojskiej. W dalszej części uroczystości nastąpiło złożenie meldunku, podniesienie Flagi Państwowej oraz odegranie Hymnu Rzeczypospolitej Polskiej, wystąpienie płk Krzysztofa Pietrzaka Dowódcy 18. Zamojskiego Pułku Przeciwlotniczego im. gen. bryg. Feliksa Kamińskiego. Wręczenie odznaczeń i wyróżnień, pokaz musztry parady i defilada pododdziałów.

10 PAŹDZIERNIKA – Udział w Jubileuszu 25-lecia Bursy Międzyszkolnej Nr 1 w Zamościu. W programie msza święta w kościele św. Michała Archanioła w Zamościu, złożenie wieńców i kwiatów przy Pomniku Ofiar Faszyzmu, uroczystość jubileuszowa w Bur-sie Międzyszkolnej Nr 1 w Zamościu.

25 PAŹDZIERNIKA – Udział w Przy-siędźce Wojskowej Elewów Dobrowol-nej Zasadniczej Służby Wojskowej na placu przy pomniku Marszałka Józefa Piłsudskiego w Zamościu. Program uroczystości: złożenie meldunku, podniesienie Flagi Państwowej i od-szpiewanie Hymnu Państwowego RP, przemówienie okolicznościowe płk Krzysztofa Pietrzaka Dowódcy 18. Za-mojskiego Pułku Przeciwlotniczego im. Gen. Bryg. Feliksa Kamińskiego. Uroczysta przysięga wojskowa i od-szpiewanie „Pieśni Reprezentacyjnej Wojska Polskiego”.

11 LISTOPADA – Udział w 107. Rocznicy Odzyskania Niepodległości, złożenie kwiatów przy pomniku marszałka Józefa Piłsudskiego. Uroczysta Se-sja Rady Miasta Zamość. Msza Święta w intencji Ojczyzny, manifestacja pa-triotyczna na Rynku Wielkim.

13 GRUDNIA – Udział w obchodach 44. Rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Uczestniczyliśmy w uroczystej Mszy Świętej upamiętniającej tragiczne wydarzenie w historii Polski. Nabożeństwo odbyło się w kościele Ojców Franciszkanów w Zamościu, pod przewodnictwem Kapelana Ludzi Pracy, ks. Jacka Raka.

Opracował **Marek Splewiński**

RELACJA Z UROCZYSTOŚCI 85. ROCZNICY ZBRODNI KATYŃSKIEJ W WARSZAWIE 13.04.2025

Katyń. Jedno słowo mówiące tak wiele. Mówiące wiele o bohaterstwie naszych rodaków, a także ogromnej dumie jaką powinniśmy nosić w naszych sercach. 13 kwietnia 2025 roku, przyszło nam przeżyć obchody 85. rocznicy zbrodni katyńskiej. Obchody, które nie były tylko o tym, co za nami, lecz także o tym, co przed nami. Były to obchody ku pamięci bezbronnych ofiar, bohaterów, którzy oddali swoje życie za wolność, którą możemy się dzisiaj cieszyć. Od wspomnianych makabrycznych wydarzeń minęło tak wiele lat, przybyło kolejnych pokoleń, które dalej czują ogromną więź z tym odległym światem, z dawną historią. Dzięki poświęceniu jakie przyjął na swoje barki nasz kraj, możemy żyć i wychowywać nasze dzieci w lepszym świecie.

O odkryciu masowych grobów w Katyniu pierwsi poinformowali Niemcy 13 kwietnia 1943 roku. Data ta jest szczególna, dlatego w 2007 roku władze Rzeczypospolitej Polskiej ustanowiły 13 kwietnia Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Wspomniane odkrycie masowych grobów zapoczątkowało falę kłamstw i obarczania się winą. Z obawy przed odejściem Stalina z koalicji antyhitlerowskiej, Stany Zjednoczone i Wielka Brytania, pomimo posiadania informacji o realnym przebiegu tych tragicznych wydarzeń, postanowiły milczeć. Prawda ukrywana była przez ponad pół wieku, manipulując historią i wpajając w głowy polskich dzieci nieprawdziwe tezy. Na szczęście to już za nami. Dziś żyjemy w czasach, w których z należyтым szacunkiem możemy złożyć hołd poległym, a także przypomnieć o znaczeniu ich walki i ogromnym poświęceniu.

13 kwietnia 2025 roku obchody 85. rocznicy zbrodni katyńskiej rozpoczęła uroczysta msza, która odbyła się w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie. Przewodniczył jej biskup polowy Wojska Polskiego Wiesław Lechowicz. Podczas liturgii padło wiele bardzo istotnych słów, w dosadny sposób podkreślających istotę pamięci o poległych, a także rozpalamu miłości do Ojczyzny w najmłodszych. Rangę uroczystości podnosiły **delegacje** służb mundurowych tj. wojska, policji i straży pożarnej, harcerzy z Warszawy i okolic, a także organizacji zrzeszających rodziny ofiar zbrodni katyńskiej, które przybyły na uroczystości z całej Polski, **w tym z Zamojskiej Rodziny Katyńskiej.**

Po uroczystej mszy, wszyscy zebrani udali się na dalszą część uroczystości odbywającą się w muzeum zbrodni katyńskiej w Warszawie. Jest to niezwykle miejsce, w którym historia przeplata się z pięknem natury. Jest to miejsce, które jest jednym z wielu świadectw o wielkości naszych czynów, a także cudownej powojennej odbudowie i rozwoju. Poznać tam możemy nie tylko trud-

ne wydarzenia związane ze zbrodnią katyńską, lecz także całą historią naszego kraju w nowo otwartym Muzeum Historii Polski.

Drugi etap uroczystości rozpoczął się uwydatnieniem wagi tegorocznych obchodów przez premiera Rzeczypospolitej Polskiej Pana Donalda Tuska, Panią Małgorzatę Paprocką, reprezentującą prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Andrzeja Dudę, a także Panią Izabellę Sariusz-Skąpską, prezes Federacji Rodzin Katyńskich. Osoby te podkreślały istotę pokoju i bezpieczeństwa, jako wartości, o którą trzeba dbać i pielęgnować ją ponad podziałami, aby już nigdy więcej nie dopuścić do powtórzenia się wydarzeń znanych z naszej historii.

Zwieńczeniem przemówień była symboliczna modlitwa ekumeniczna, przypominająca nam o wartościach, które były obecne w sercach naszych przodków. Gdy nie było już nic, jedynym co pozostało była Boża miłość w ich sercach, która prowadziła ich przez ten trudny czas i w znaczący sposób przyczyniła się do odbudowy Polski, dając szansę kolejnym pokoleniom na szczęśliwe i spokojne życie. Ku pamięci bohaterów odczytano także apel pamięci, a żołnierze Wojska Polskiego oddali salwę honorową.

Na zakończenie, zebrane delegacje w zadumie udały się pod epifarium katyńskie w celu symbolicznego złożenia kwiatów. Miejsce to nie jest przypadkowe, ponieważ przypomina nam o tych wszystkich, którzy polegli, tych którzy oddali życie za naszą wolność. Miejsce to pokazuje ogromną skalę okrucieństwa wobec drugiego człowieka. Jest ono szczególne, ponieważ przypomina nam także o tym, że choć co roku cofamy się pamięcią do Katynia, tak okrucieństwo tej zbrodni dosięgnęło także tysięcy ludzi w Charkowie, Miednoje, Bykowni i innych nieodkrytych jeszcze miejscach, które w epifarium mają poświęconą osobną przestrzeń. Jest ona pusta, lecz w symboliczny sposób ukazuje skalę okrucieństwa, o której na ten moment nie jesteśmy jeszcze w pełni świadomi.

Podczas uroczystości można było poczuć ducha wspólnoty, pojednania i solidarności z poległymi, a także ich rodzinami. Wszyscy zebrani byli sobie bliscy, a co najpiękniejsze, niezależnie od wieku i osobistych przeżyć, byliśmy tam razem, wspólnie oddając cześć naszym bohaterom. Uroczystości te napełniły mnie wiarą, że Polska i jej obywatele w kluczowych kwestiach zawsze będą jedną wielką wspólnotą, jednym bijącym sercem.

Jakub Starczuk

*prawnuk Aleksandra Starczuka,
jednej z ofiar zbrodni katyńskiej*

Por. rez. ZYGMUNT STAŃKOWSKI
ur. 30 VIII 1892

St. post. JAN STARAK
ur. 9 XII 1899

ALEKSANDER STARCZUK
ur. 1899

Ppor. rez. JAN STARONIEWICZ
ur. 2 I 1909

Przod. PIOTR STAROSTA
ur. 2 VIII 1900

Por. rez. LEOPOLD STARZEŃSKI
ur. 26 XI 1897

ADAM STASISZYN
ur. 1909

DYMITR STASIUK
ur. 1914

TEODOR STASIUK
ur. 1884

Przod. ZYGMUNT STASZEWSKI
ur. 22 IX 1893

OFIARY ZBRODNI ROSYJSKIEGO NKWD KATYŃ 1940 cz. V

Kontynuacja poszukiwań

„Wciąż jest coś do odkrycia”. Prowadzą mnie te słowa przez zakamarki cyfrowych i tradycyjnych archiwów. I jeszcze „Nie ma tyle ziemi, by pogrzebać pamięć”. Bo nie ma! Kieruję się nimi przy okazji eksploracji zbiorów poszukując „wszystkiego”, co dotyczy tutaj, a nawet „Tutaj” pisanego wielką literą dla podkreślenia rangi mojej małej Ojczyzny. Dotyczy to również tematu ofiar zbrodni Katyńskiej, bohaterów zamordowanych przez NKWD w Katyniu, Charkowie, Miednoje, Bykowni, Kuropatach i innych nieznanych (czyt. nieodkrytych) jeszcze miejscach.

Kiedy w kwietniu ubiegłego roku na murach Kościoła Rektorального św. Katarzyny odsłonięto tablicę poświęconą bohaterom z tzw. „Zamojskiej Listy Katyńskiej” nie sądziłem, że dosłownie kilka dni później pojawią się nowe odkrycia – nowe nazwiska. Na tablicy jest miejsce, by dopisać jedynie czterech. Tymczasem nowo odkrytych nazwisk jest 11. Nowe rocznice, nowe tablice? Póki co odnotujmy Ich na papierze w tym Biuletynie. Niech pamięć o nich trwa!

ZAMORDOWANI W KATYNIU

Por. ŁOTUSZKA Antoni, s. Tytusa i Ludwiki, ur. 6 I 1900 r. w Przeworsku. Na przełomie lat dwudziestych i trzydziestych służył jako porucznik w 1. DAK w Warszawie. Rocznik oficerski za rok 1928 podaje jego obecność w 3 pap w Zamościu. Zamordowany w Katyniu.

ZAMORDOWANI W CHARKOWIE

Por. piech. BRODOWSKI Antoni, s. Aleksandra i Władysławy z Nowowiejskich, ur. 14 III 1891 r. w Łomży. W latach 1915–1917 służył w armii rosyjskiej, ukończył szkołę chorążych w Tyflisie. Żołnierz III Korpusu Wschodniego. W WP od 1919, przydzielony do 9 p. p. Leg. w Zamościu jako ppor. i adiutant Dowódcy Garnizonu. Następnie służył w Głównej Komendzie Baonów Celnych i Głównej Komendzie SG, od 1924 w PKU Łomża jako kierownik ref. uzup. i z-ca komendanta. Odznaczony SKZ, medalami 1918–1921 i 10-lecia. Zamordowany w Charkowie.

Ppłk art. st. sp. CEGIELSKI Jerzy Wojciech Faustyn, s. Stefana i Albertyny z Nieżyichowskich, ur. 15 II 1887 r. w Poznaniu. W WP od 1919 przydzielony do 15 pap. Uczestnik wojny 1920 jako dowódca dyonu. W 1921 instruktor Obozu Szkół Art. Potem służył w dyonie szkolnym art. OK VII, 1 pap Leg., od 1930 jako dowódca 3 pal Leg w Zamościu. Od 1932 w stanie spoczynku, przydzielony do OK VII. Odznaczony Orderem Virtuti Militari 5 kl., KW 2, medalami 1918–1921 i 10-lecia. Bankowiec. Żona Halina. Zamordowany w Charkowie.

Mjr art. JANKOWSKI Adam Arnold, s. Eustachego i Jadwigi z Meyerów, ur. 12 IX 1897 r. w Stanisławowie. Członek Polskich Drużyn Strzeleckich, od 1914 żołnierz Legionów Polskich. W WP od 1918, walczył w szeregach 2 pap. Od 1921 w 3 pap Leg. w Zamościu, jako ofic. łącz., dowódca baterii i adiutant pułku. Od 1928 w dowództwie 2 Grupy Art., rok później przeniesiony do 2 pac – służył w nim do 1939 jako dowódca baterii, kwatermistrz pułku i dowódca II dyonu. Mianowany mjr. 1 I 1934. Odznaczony KN, KW 3, SKZ, medalami 1918–1921 i 10-lecia. Zamordowany w Charkowie.

ZAMORDOWANI W MIEDNOJE

Przod. PP JUSIAK Leon, s. Łukasza, ur. w 1890 r. Co najmniej w 1918 r. na post. w Zamościu. We wrześniu 1939 pełnił służbę w Komis. w Chełmie Lubelskim. Odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi. Zamordowany w Miednoje.

Post. PP LASKOWSKI Antoni, s. Szymona, ur. 24 I 1894 r. w Borku. W policji od 1920. Poczynając od 29 sierpnia od godziny 11.00 w nocy do dnia 31 sierpnia 1920 r. do godziny 5 po południu z rozkazu Dowódcy 6-tej Dywizji brał czynny udział na jednym z odcinków w okopach przy obronie miasta Zamościa. Przez wiele lat służbę pełnił w woj. lubelskim, m.in. w III, II i I Komis. m. Lublina, we wrześniu 1939 na post. w Huszlewie pow. bialski. Zamordowany w Miednoje.

Komis. PP PRZYGODA Leon Mieczysław, s. Michała, ur. 24 X 1891 r. w Warszawie. Po raz pierwszy w policji od 14 XI 1918. W WP od 10 VIII 1920 do 12 X 1922, chor. posp. rusz. Ponownie do policji przyjęty 1 XII 1922. W I. 1922–1923

kier. eksp. śledcz. W Siedlcach, od 15 XI 1923 do 1 XII 1926 Komendant. Pow. Zamościu, następnie (do 21 XII 1929) Siedlce skąd przeniesiony do Urzędu Śledcz. m.st. Warszawy, od 1931 jako z-ca nacz. Od 1936 – i nadal we wrześniu 1939 – Komendant Pow. Rawa Mazowiecka. Podkomis. mian. 1 XII 1920 r., komis. – 1 VII 1924. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi dwukrotnie, Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Zamordowany w Miednoje.

UKRAIŃSKA LISTA KATYŃSKA

St. post. PP BALCEREK Jan, syn Walentego, ur. w 1880 r. Co najmniej w latach 1922-1927 jako posterunkowy na komisariacie w Zamościu. Również na posterunku Demidówce.

Przod. GONSIK Wacław, s. Karola, ur. 1896 r. W 1935 r. na posterunku policji w Łabuniach. Komendant posterunku PP Gręzówka w pow. łukowskim.

Ppłk. TOMASZEWSKI Juliusz Władysław, syn Walentego i Julii z Ostrowskich, ur. 15 XI 1888 w Tustanowicach. W 1909 zdał maturę w Samborze, studiował w Akademii Leśnej w Wiedniu, w latach 1912-1913 na Politechnice Lwowskiej. Od sierpnia 1914 r. w Legionach Polskich. Służył w 1 pułku art. W okresie od 23 września 1915 r. do 8 października 1916 r. walczył m.in. w bitwach nad Styrem, pod Kołodzą, Kostiuchnowką, Wołczeckiem. 15 września 1917 wcielony do armii austriackiej. Od 1 XI 1918 r. uczestniczył w obronie Lwowa, uczestnik wojny polsko-ukraińskiej. Służył w 1 pap leg. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej na froncie litewskim. Awansowany na stopień kapitana artylerii ze starszeństwem z dnia 1 czerwca 1919 r., majora ze starszeństwem z dnia 1 stycznia 1927 r. W latach 20. był oficerem 3 pułku artylerii polowej w Zamościu, gdzie w r. 1928 był dowódcą II dywizjonu. W marcu 1930 r. został przeniesiony do 5 pal we Lwowie na stanowisko kwatermistrza. 17 stycznia 1933 r. mianowany podpułkownikiem ze starszeństwem z 1 stycznia 1933 r. 17 września 1939 na terenach wschodnich II RP został aresztowany i przewieziony do więzienia przy ulicy Karolenkiwskiej 17 w Kijowie. Żonaty, miał dwóch synów, Janusza Juliusza (ur. 1922) i Zbigniewa Jerzego (ur. 1926). Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu

Wojskowego Virtuti Militari nr 7540 (17 maja 1922), Krzyżem Niepodległości (6 czerwca 1931), Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi (10 listopada 1928), Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Jego nazwisko znajduje się na tzw. Ukraińskiej Liście Katyńskiej [wymieniony na liście wywozowej 55/5-33 oznaczony numerem 2956].

BIAŁORUSKA LISTA KATYŃSKA

KWIECIŃSKI Czesław, s. Adama, ur. 22.07.1904 r. w Soli k. Biłgoraja, zatrudniony w komendzie policji w Lublinie, po mobilizacji wysłany na wschód, zaginiony w 1939 r.

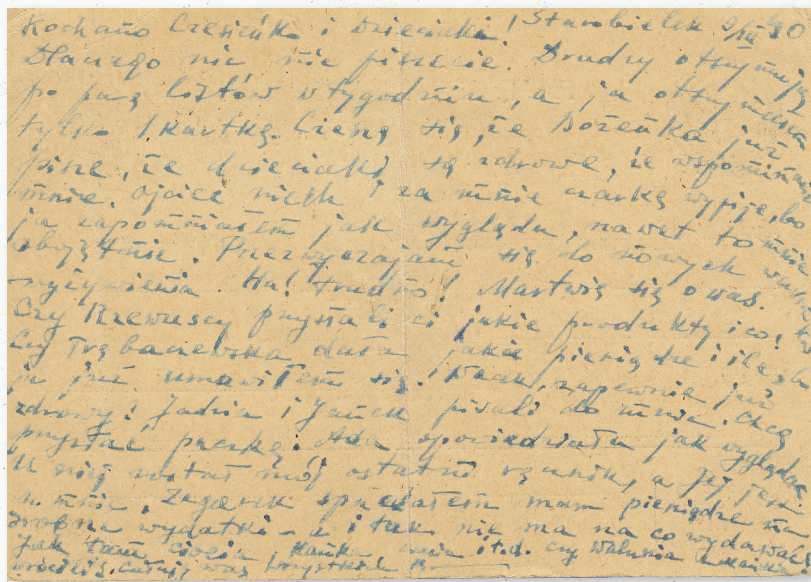
Wciąż zaglądam do obejmującej dziś ponad 400 nazwisk „Zamojskiej Listy Katyńskiej”. I wciąż odkrywam coś nowego, często zaskakującego. Oto na przykład **„Monitor Polski”, nr 7 z 9 stycznia 1935 roku** odnotowuje, że Marjan Cymberknopf, starszy posterunkowy P.P. w Zamościu, uzyskał zezwolenie na zmianę nazwiska „Cymberknopf” na nazwisko „Cymberski”. Pozwolę sobie przywołać jego biogram. CYMBERSKI Marian, ur. 1 VII 1900 r. Przod. PP, s. Antoniego i Antoniny z Cajerów, ur. w Częstochowie. Uczestnik wojny 1920 r. We wrześniu 1939 pełnił służbę na stanowisku komendanta Post. w Szczeczeszynie, pow. zamojski. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi, Brązowym Krzyżem Zasługi, Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921. Zamordowany w Twerze. Dąb Pamięci w Nadleśnictwie Celestynów.

Każde takie odkrycie niesie ze sobą ogromne emocje i poczucie, że ta praca ma sens.

cdn.

Piotr Piela

Książnica Zamojska
im. Stanisława Kostki Zamoyskiego
w Zamościu

Karta pocztowa wysłana z obozu Starobielskiego 9 marca 1940 r. przez Bronisława Balcewicza do Czesławy Balcewicz w Zamościu. Ze zbiorów Muzeum Katyńskiego. Oddział Martyrologiczny Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

ZBRODZIA KATYŃSKA

kwiecień – maj 1940 r.

KALENDARIUM ZBRODNI KATYŃSKIEJ

23 sierpnia 1939 r. – podpisanie przez ministrów spraw zagranicznych ZSRR i Niemiec paktu o nieagresji oraz tajnego protokołu o rozbiórze Rzeczypospolitej, znanego jako pakt Ribbentrop-Mołotow,

1 września 1939 r. – agresja Niemiec hitlerowskich na Polskę,

17 września 1939 r. – zdraziecka napaść ZSRR na Polskę,

listopad 1939 r. – Polscy więźniowie wojenni trzymani w obozach w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie,

luty 1940 r. – masowa deportacja około 350 tysięcy Polaków na Syberię,

5 marca 1940 r. – podpisanie przez Stalina i pięciu członków najwyższych władz ZSRR dekretu nakazującego skrytobójczo zabić polskich jeńców wojennych pochodzących z terenów wschodniej Polski zajętej przez Rosjan 17 września 1939 roku,

3 kwietnia – 19 maja 1940 r. – dotychczas ustalono zamordowanie ponad 25 700 jeńców przez NKWD strzałem w tył głowy jeńców obozów w Kozielsku, Starobielsku, Ostaszkowie i innych więzień oraz zakopanie zwłok w bezimiennych dołach śmierci Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni, Kuropatach koło Mińska i innych nieznanymi jeszcze miejscach,

22 czerwca 1941 r. – napaść Niemiec hitlerowskich na ZSRR,

13 kwietnia 1943 r. – Niemcy odkryli w Katyniu doły śmierci wypełnione zwłokami tysięcy polskich oficerów, co potwierdziła Międzynarodowa Komisja Czerwonego Krzyża – zbrodnia została ujawniona światu,

24 stycznia 1944 r. – publikacja raportu komisji Burdenki, powołanej przez władze ZSRR, która przypisała dokonanie mordu na polskich oficerach Niemcom,

13-14 luty 1946 r. – proces zbrodniarzy hitlerowskich w Międzynarodowym Trybunale Wojskowym w Norymberdze, m.in. na wniosek ZSRR oskarżonych o mord w Katyniu. Trybunał nie uznał winy Niemców,

1951 r. – 1952 r. – komisja Kongresu USA ustala winę Związku Radzieckiego i NKWD,

13 kwietnia 1990 r. – oficjalny komunikat prezydenta ZSRR Michaiła Gorbaczowa o odpowiedzialności NKWD za mord polskich oficerów dokonany wiosną 1940 r. Przekazywanie Polsce części materiałów dotyczących zbrodni,

5 października 1992 r. – przekazanie Polsce niektórych tajnych sowieckich dokumentów,

Rok 2000 – zakończenie prac ekshumacyjnych i utworzenie cmentarzy w Katyniu, Charkowie, Miednoje i w 2012 r. w Bykowni,

30 listopada 2004 r. – otwarcie śledztwa IPN w sprawie zbrodni katyńskiej,

4 listopada 2007 r. – Sejm RP ustanawia dzień 13-go kwietnia Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej,

17 września 2012 r. – zakończenie prac archeologiczno-ekshumacyjnych, otwarto i poświęcono czwarty Polski Cmentarz Wojenny w Kijowie-Bykowni jako Nekropolię Narodową,

17 września 2015 r. – otwarcie nowej siedziby Muzeum Katyńskiego w Warszawie.

Z powodu braku około 5-7 tys. jeńców zaginionych po 1939 roku podjęto decyzję o odtworzeniu tzw. listy białoruskiej osób zamordowanych w Kuropatach oraz poszukiwaniu pozostałych ofiar rosyjskich zbrodni takich jak we Włodzimierzu Wołyńskim itp.

MORD

W lesie
świadkami były drzewa
okaleczone
innych świadków ścięto
katem był człowiek
zatruty przez czas
który w kwietniowy dzień
o piątej nad ranem
zrodził potwory
i bestie
ptaki śpiewały requiem
a ziemia drżała
na zbiorowych mogiłach
dziś drzewa milczą
a ludzie krzyczą
przebici gwoździami pamięci

Autor: Waldemar Kania

Opracowanie biuletynu – Marek Splewiński

Zdjęcia:

Jerzy Cabaj, Marek Jawor, Marek Splewiński

Przygotowanie strony internetowej:

Piotr Pielą

Skład, druk, oprawa:

Drukarnia ATTYLA, 22-400 Zamość
ul. Partyzantów 61, tel. 84 639 12 13

Wydano na zlecenie:

Stowarzyszenia Zamojska Rodzina Katyńska

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

ISBN 978-83-68168-03-7

ZAMOŚĆ 2026

Okladka awers – Pamiątkowa tablica na zewnętrznej ścianie Kościoła św. Katarzyny w Zamościu.
Tło pod spisem treści – Brama wejściowa na Cmentarz Ofiar Totalitaryzmu w Charkowie.
Mapa – Instytut Pamięci Narodowej (Polska) – Katyń 1940 – Geografia zbrodni, autor: Lonia17.

Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska w internecie: www.zamosc.rodzinakatynska.pl

Organizację 86. rocznicy Zbrodni Katyńskiej wsparli:

Prezydent
Miasta Zamość
Rafał Zwolak

Wójt Gminy
Zamość
Ryszard Gliwiński

Starosta
Powiatu Zamojskiego
Stanisław Grzeško

Prezes
P. W. Budmat
Tadeusz Rozmus

Euro-Car
Prezes Zarządu
Zenon Wilkos

PW Hydromet
Stanisław Zyga

Rotary Klub
Prezydent
Ryszard Antos

Prezes Zarządu
Janusz Spierzak